

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/43/2023
Identifikačné číslo spisu:	6119368233
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6119368233.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne EOS KSI Slovensko s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35724803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53255739, proti žalovanému A. Z., H., X. dvor XXX/X, o zaplatenie 2.917,03 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7Csp/14/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. septembra 2021 sp. zn. 8CoCsp/19/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 16. septembra 2021 sp. zn. 8CoCsp/19/2021 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 12. mája 2021, č. k. 7Csp/14/2020-149 konanie v časti o zaplatenie sumy 240 eur zastavil (výrok I.) a vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.). O trovách konania rozhodol tak, že žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok III.).

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že uznesením z 19. mája 2020, č. k. 7Csp/14/2020-104, rozhodol o pripustení zmeny strany sporu tak, že namiesto pôvodného žalobcu, resp. právneho predchodcu vstúpil do konania žalobca z dôvodu postúpenia pohľadávky počas predmetného konania, a to na základe písomnej zmluvy o postúpení pohľadávky z 9. apríla 2020.

1.2. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi žalobkyňou a žalovaným existoval záväzkový vzťah na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX uzavretej dňa 17. decembra 2015 podľa § 497 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „ObZ“ alebo „Obchodný Zákonník“), ako aj to, že veriteľ pri uzatváraní a plnení z tejto zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, teda ako dodávateľ a žalovaný, ktorý je fyzickou osobou bol spotrebiteľom, preto je uvedená zmluva spotrebiteľskou zmluvou podľa § 52 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“). Keďže poskytovanie úverov bolo predmetom obchodnej činnosti pôvodnej žalobkyne (veriteľa), preto veriteľ a dlžník, uzavreli zmluvu o úveru podľa § 497 ObZ, ktorá je tak, ako bolo uvedené vyššie zároveň zmluvou spotrebiteľskou, pričom v konaní ani nebolo sporné, že predmetný úver je spotrebiteľským úverom, na ktorý sa vzťahuje zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských

úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“) v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

1.3. Súd prvej inštalácie ďalej uviedol, že z úradnej povinnosti skúmal, či právo veriteľa nie je premlčané, a to s poukazom na § 54a OZ. V tejto súvislosti zdôraznil, že žalobkyňa podala žalobu dňa 07. septembra 2019. V prípade spotrebiteľských zmlúv platí, že premlčacia doba začína plynúť od zročnosti splátky, kvôli ktorej sa predčasné splatenie žiada, nie od okamihu predčasného splatenia. Vzhľadom na to, že ustanovenie § 53 ods. 9 OZ umožňuje predčasné splatenie uplatniť až po trojmesačnom omeškaní s niektorou splátkou, je práve táto splátka tou splátkou, pre nesplnenie ktorej sa stane zročným celý dlh v zmysle § 103 OZ. Preto od zročnosti splátky a nie až uplynutím troch mesiacov resp. zosplatením, plyní premlčacia doba v zmysle tohto ustanovenia.

1.4. Mal za to, že v prejednávanej veci zo zmluvy vyplýva, že splátky sú zročné k 20. dňu kalendárneho mesiaca. Zo zisteného skutkového stavu tiež možno vyvodíť, že právny predchodca žalobkyne, celý dlh platne zosplatnil ku dňu 16. novembra 2016. Napriek tomu, že právny predchodca v podaní z 21. októbra 2016 (výzva na splatenie dlžnej časti úveru) presne nešpecifikoval, od omeškania ktorej splátky odvodil právo okamžitej úhrady celého dlhu, z ustanovenia § 53 ods. 9 OZ nesporne vyplýva možnosť vykonať právo zosplatenia až po trojmesačnom omeškaní so splatením príslušnej splátky, preto v danom prípade k zosplateniu došlo v dôsledku omeškania so splátkou, splatnou najneskôr dňa 20. júla 2016. Keďže od jej splatnosti do 16. novembra 2016, kedy právny predchodca žalobkyne vyhlásil pohľadávku z úveru za predčasne splatnú, uplynuli viac ako tri mesiace, v zmysle už citovaného § 103 OZ, plyní premlčacia doba celého zosplateného dlhu nie od okamihu doručenia oznámenia, alebo výzvy veriteľa na jeho splatenie, ale od zročnosti nesplnenej splátky, ktorá založila právo veriteľa žiadať predčasné splatenie. S poukazom na rozhodovaciu prax krajských súdov preto konštatoval, že ak v posudzovanom prípade teda išlo o splátku splatnú 20. júla 2016, začala týmto dňom plynúť premlčacia doba pre splatnosť celého zvyšku dlhu žalovaného s tým, že trojročná premlčacia doba zosplateného zvyšku dlhu, tak uplynula najneskôr 20. júla 2019 a nakoľko žalobkyňa, resp. jej právny predchodca v danom spore podal žalobu až dňa 07. septembra 2019, jej nárok bol už v tom čase nepochybne premlčaný. Zároveň zdôraznil, že nárok na úroky a úroky z omeškania ako akcesorický nárok na príslušenstvo k hlavnému záväzku podlieha rovnakému premlčaniu ako záväzok hlavný.

1.5. Vo vzťahu k námietke žalobkyne ohľadom uhradenia splátky žalovaným dňa 20. júla 2016 prvoinštančný súd uviedol, že predmetná skutočnosť nie je pravdivá, keďže podľa výpisu zaplatil len sumu 0,94 eura, čo však na uvedenom právnom posúdení nič nemení, pretože splátka splatná dňa 20. júla 2016 nebola splnená (úplne). Rovnako sa nestotožnil s argumentáciou žalobkyne, podľa ktorého začala premlčacia lehota plynúť odo dňa splátky splatnej 20. októbra 2016, pretože takýto výklad je v priamom rozpore s ustanovením § 103 OZ veta druhá s tým, že takýto výklad podľa názoru súdu prvej inštalácie zakladá zjavný rozpor doslovného výkladu s teleologickým účelom uvedenej právnej normy.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 16. septembra 2021, č.k. 8CoCsp/19/2021-197, rozsudok súdu prvej inštalácie v zmysle § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov potvrdil ako vecne správny (výrok I.) a zároveň žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštalácie o premlčaní nároku žalobkyne, bez ohľadu na skutočnosť, že pre posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby bral v úvahu splátku splatnú ku dňu 20. júla 2016 napriek tomu, že premlčania doba začala plynúť v zmysle § 103 OZ dňom 20. augusta 2016.

2.2. Odvolací súd konštatoval, že právny predchodca žalobkyne platne a súladne s § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ zosplatnil celý dlh ku dňu 16. novembra 2016, keď dňa 21. októbra 2016 upozornil žalovaného na jeho omeškanie s plnením jednotlivých splátok viac ako 3 mesiace a súčasne ho vyzval k úhrade zameškaných splátok s tým, že žalovaný napriek predmetnej výzve svoj záväzok vyplývajúci zo záväzkovoprávneho vzťahu vzniknutého zo zmluvy o úvere nesplnil. Z obsahu spisu teda vyplýva, že žalovaný ku dňu doručenia výzvy právneho predchodcu žalobkyne z 21. októbra 2016 bol v omeškaní viac ako 3 mesiace, resp. bol v omeškaní s plnením splátok 20. augusta 2016, 20. septembra 2016 a 20. októbra 2016. Vzhľadom na uvedené je teda zrejmé, že splátka, ktorá spôsobila, resp. bola príčinou zročnosti celého dlhu je práve splátka ku dňu 20. augusta 2016, okamihom splatnosti ktorej dochádza i k začiatku plynutia trojročnej objektívnej lehoty v zmysle § 103 OZ druhá veta, ktorá uplynula najneskôr

21. augusta 2019. Naopak splátka splatná k 20. októbru 2016 bola splátkou, ktorá v zmysle § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ umožnila veriteľovi uplatniť inštitút mimoriadneho zosplatnenia.

2.3. V tejto súvislosti ďalej dôvodil, že pre posúdenie začiatku plynutia objektívnej trojročnej premlčacej doby celého úveru (v prípade mimoriadneho zosplatnenia úveru) je v prvom rade nevyhnutné diferencovať medzi okamihom vyhlásenia zročnosti úveru zo strany veriteľa a okamihom, ktorým nastáva zročnosť celého úveru. Veriteľ okamihom vyhlásenia zročnosti úveru rešpektujúc zákonné podmienky pre daný postup podľa ustanovení § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ poukazuje na skutočnosť, že došlo z jeho strany k uplatneniu predmetného inštitútu, avšak daný úkon veriteľa má len deklaratórne, osvedčujúce účinky s tým, že ho nemožno spájať resp. stotožňovať s okamihom, ktorým nastáva zročnosť samotného úveru. Z uvedeného je potom zrejmé, že okamihom vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, ako úkonu ktorým si veriteľ uplatňuje svoje oprávnenie podľa § 565 OZ, nenastáva súčasne aj samotná zročnosť celého úveru, pretože naopak tá sa viaže ku dňu zročnosti nesplnenej splátky, ktorá zapríčinila resp. bola konštitutívnou príčinou zosplatnenia dlhu (§ 103 OZ druhá veta), preto je nevyhnutné začiatok plynutia trojročnej objektívnej premlčacej lehoty viazať na predmetný okamih. Preto i s poukazom na odvoláciu argumentáciu žalobkyne nemožno nad rámec uvedeného opomenúť, že ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka je úpravou všeobecnou, t.j. *lex generalis* a § 103 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k nemu je *lex specialis*, t. j. osobitnou úpravou, ktorá má pred aplikáciou všeobecnej úpravy prednosť, v dôsledku čoho moment zosplatnenia poskytnutého úveru nezakladá začiatok plynutia premlčacej doby v zmysle § 101 OZ, ale rozhodujúcou okolnosťou, z ktorej je potrebné vychádzať, je § 103 OZ druhá veta.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako i rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namietala najmä v súvislosti s nepreskúmateľnosťou a nepresvedčivosťou napadnutého rozhodnutia, keď sa odvolací súd nedostatočne vysporiadal s nepremĺčanými splátkami, ktoré boli splatné ešte pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti veriteľom. Podľa žalobkyne nižšie súdy nezohľadnili, že splátky úveru splatné v dňoch 20. septembra 2016 a 20. októbra 2016 boli uplatnené na súde pre uplynutím premlčacej doby, keďže pre splátky splatné pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti plynie podľa prvej vety § 103 OZ samostatná premlčacia doba. Pričom s ohľadom na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru podaním zo 16. novembra 2016, pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. októbra 2016, boli i splátky úveru splatné od 20. novembra 2016 do konečnej splatnosti úveru (20. decembra 2019) uplatnené pred súdom včas.

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa videla pri riešení otázky, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ, ako aj na ňu nadväznej právnej otázky, či „...je nesplnenou splátkou na účely plynutia premlčania v zmysle druhej vety ust. § 103 OZ v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 OZ v spojení s § 53 ods. 9 OZ splátka, ktorá v súlade s § 565 OZ veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka?“. V tejto súvislosti žalobkyňa odkazujúc na judikát R 4/2021 a rozhodovaciu prax odvolacích súdov poukázala na to, že Občiansky zákonník v ustanovení § 565 umožňuje, aby sa veriteľ s dlžníkom dohodli, že ak sa nesplní niektorá splátka, môže veriteľ uplatniť právo na zosplatnenie celého dlhu, avšak neuplatnenie tohto práva do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky spôsobuje jeho zánik. V posudzovanom prípade bolo preukázané, že žalovaný bol v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru v omeškaní s plnením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace a bol na uplatnenie tohto práva upozornený (ako to vyžaduje ustanovenie § 53 ods. 9 OZ). Keďže právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť zaniká splatnosťou najbližšie nasledujúcej splátky, potom mimoriadna splatnosť úveru nemohla byť podaním zo 16. novembra 2016 vyhlásená pre nesplnenie inej splátky, než splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti bezprostredne predchádzala, t. j. v danom prípade splátky splatnej dňa 20. októbra 2016. Pre všetky splátky, ktoré vyhláseniu mimoriadnej splatnosti predchádzali, tak v súlade s ustanovením § 103 OZ plynie samostatná trojročná premlčacia doba. Mala za to, že odvolací súd odmietol aplikovať kogentné ust. § 565 OZ, v dôsledku čoho došlo súdnym výkladom druhej vety ust. § 103 OZ k skráteniu premlčacej doby splátok splatných odo dňa vyhlásenia

mimoriadnej splatnosti úveru až o minimálne 2 kalendárne mesiace. Podľa názoru dovolateľky oprávnenie právneho predchodcu vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. augusta 2016 zaniklo v súlade s ustanovením § 565 OZ splatnosťou ďalšej splátky úveru. Z uvedených dôvodov je teda zrejmé, že v prípade, ak právny predchodca žalobkyne vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru podaním zo 16. novembra 2016, tak toto svoje právo uplatnil v súlade s ustanovením § 565 OZ pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. októbra 2016 (t. j. splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru bezprostredne predchádzala a pre ktorej nezaplatenie mohol v súlade s ustanovením § 565 OZ vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru), a zároveň toto svoje právo uplatnil v súlade s ustanovením § 53 ods. 9 OZ po omeškaní spotrebiteľa, resp. žalovaného s platením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

11. V danom prípade dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Inak povedané z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14. Z obsahu dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom vyplynulo (bod 3.1.), že žalobkyňa namietala nedostatok odôvodnenia napadnutého rozhodnutia spočívajúci v absencii vysporiadania sa s nepremlčanými splátkami, ktoré boli splatné ešte pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti veriteľom.

15. Dovolací súd v súvislosti s námietkou nedostatkov v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia vo všeobecnosti konštatuje, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich kompletizujúcu jednotu. Rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. V posudzovanom prípade pritom obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súdny nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popisali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Súdny oboch inštancií dospeli k zhodnému záveru, že právny predchodca žalobkyne platne a súladne s § 565 v spojení s § 59 ods. 9 OZ zosplatnil celý dlh ku dňu 16. novembra 2016, keď dňa 21. októbra 2016 upozornil žalovaného na jeho omeškanie s plnením jednotlivých splátok viac ako tri mesiace a súčasne ho vyzval k úhrade zameškaných splátok s tým, že žalovaný napriek výzve svoj záväzok vyplývajúci zo záväzkovoprávného vzťahu vzniknutého zo zmluvy o úvere nesplnil. Odvolací

súd konštatoval, že žalovaný bol ku dňu doručenia výzvy právneho predchodcu žalobkyne z 21. októbra 2016 v omeškaní viac ako 3 mesiace resp. v omeškaní bol s plnením splátok 20. augusta 2016, 20. septembra 2016 a 20. októbra 2016, pričom splátka ktorá bola príčinou zročnosti celého dlhu je práve splátka k 20. augustu 2016, naopak splátka k 20. októbru 2016 bola splátkou, ktorá v zmysle § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ umožnila veriteľovi uplatniť inštitút mimoriadneho zosplatnenia. Následne odvolací súd zohľadnil, že s poukazom na § 103 OZ druhá veta okamih, ktorým nastala zročnosť úveru ako celku sa viaže ku dňu 20. augusta 2016 resp. ku dňu tej nesplatennej splátky, ktorá je príčinou zročnosti úveru ako celku a zároveň týmto okamihom dochádza aj k začiatku plynutia trojročnej objektívnej lehoty, ktorá uplynula najneskôr 21. augusta 2019. Odvolací nepovažoval za správne právne posúdenie súdu prvej inštancie v ustálení začiatku plynutia objektívnej premľacej doby ku dňu splatnosti splátky zo dňa 20. júla 2016, avšak nič to nemení na závere o potrebe zamietnutia žaloby z dôvodu premľania, pretože začiatok jej plynutia nastal 20. augusta 2016 - splátka, ktorá spôsobila zročnosť celého úveru, žalobkyňa uplatnila svoje právo na súde 7. septembra 2019, pričom nárok sa stal premľaný dňa 20. augusta 2019 (pozri body 16. 18. a 19. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Odvolací súd sa vysporiadal (aj) s dovolacou argumentáciou žalobkyne, že „pre jednotlivé splátky splatné pred dátumom splatnosti tej splátky, ktorá bola príčinou zosplatnenia celého úveru platí, že premľacia doba pre každú z týchto splátok je samostatná a pre každú z nich začína plynúť odo dňa zročnosti tej ktorej nesplnenej splátky (§ 103 OZ prvá veta), avšak po mimoriadnom zosplnení úveru objektívna premľacia doba začína pre celý úver plynúť ako celok, a to od okamihu zročnosti splátky, ktorá spôsobila zročnosť celého dlhu (§ 103 OZ druhá veta)“ (bod 21. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

15.1. Dovolací súd zároveň poukazuje, že odôvodnenie rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Inými slovami, zo strany súdov nižšej inštancie sa jednalo o postup v súlade so zákonom a postup, pri ktorom nedošlo k vybočeniu zo zákonných či ústavnoprávnych medzí, preto boli námietky dovolateľky vo vzťahu k dôvodom rozsudku odvolacieho súdu irelevantné.

16. Z obsahu dovolania je celkom zrejmé, že žalobkyňa sa svojou argumentáciou existencie vady zmätočnosti snaží spochybniť právne posúdenie sporu odvolacím súdom (rovnaké námietky uvádza aj pri nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 CSP), ktorá však aj v prípade jej opodstatnenosti by mala za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, vid' konštantnú judikatúru najvyššieho súdu (R 24/2017, 9Cdo/248/2021, 9Cdo 265/2021).

17. Z týchto dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že žalobkyňa nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený. Len sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP. Do práva na spravodlivý proces totiž nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

19. Dovolateľka namietala aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že má ísť o otázku riešenú odvolacím súdom a to buď o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo o procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

23. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa videla pri riešení otázky, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ, ako aj na ňu nadväznej právnej otázky, či „...je nesplnenou splátkou na účely plynutia premĺčania v zmysle druhej vety ust. § 103 OZ v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 OZ v spojení s § 53 ods. 9 OZ splátka, ktorá v súlade s § 565 OZ veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka?“ Nastolenú otázku súdy nižšej inštancie právne posúdili tak, že ak sa stane zročným celý dlh (§ 565) začína plynúť premĺčacia doba celého zvyšku dlhu dňom zročnosti prvej nesplatennej splátky, s čím sa dovolateľka nestotožnila a podľa jej názoru neuplatnenie práva podľa § 565 OZ do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky spôsobuje zánik tohto práva, preto veriteľ využil právo v zmysle § 565 pre nesplnenie neskoršej splátky v súlade s § 53 ods. 9 OZ, od ktorej plynie podľa § 103 OZ premĺčacia doba pre všetky splátky, ktoré sa stali splatnými uvedeným úkonom veriteľa.

24. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že právny vzťah medzi právnym predchodcom žalobkyne (Poštová banka a.s.) a žalovaným vznikol uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere dobrá pôžička č. XXXXXXXXXXXX z 18. decembra 2015, na základe ktorej veriteľ poskytol žalovanému úver vo výške 3 000 eur, ktorý sa žalovaný zaviazal splácať mesačne vo výške 82,40 eura vždy k 20. dňu v mesiaci, počnúc 20. januára 2016 s konečnou splatnosťou 20. decembra 2019. Z aktuálneho stavu účtu úveru k 31. júlu 2019 vyplýva, že žalovaný bol v omeškaní s plnením splátky splatnej 20. augusta 2016 (v spise na č. l. 11). Mimoriadna splatnosť úveru bola právnou predchodkyňou žalobkyne vyhlásená k 16. novembru 2016, pre nezaplatenie splátky splatnej najneskôr 20. augusta 2016 podľa odvolacieho súdu nárok žalobkyne sa premĺčal 21. augusta 2019, preto žalobou uplatnený nárok na súde 07. septembra 2019 súdy nižších inštancií považovali za premĺčaný.

25. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

26. Podľa § 100 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka právo sa premĺči, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110).

27. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premĺčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

28. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

29. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu uzavretia zmluvy k 18. decembru 2015 ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

30. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

31. Dovolací súd má zato, že žalobkyňa zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku, riešenie ktorej bolo pre rozhodnutie odvolacieho súdu kľúčové. Právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Prípustnosť dovolania treba preto posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. V posudzovanej veci žalobkyňa v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku, ktorá v čase rozhodovania odvolacieho súdu (16. septembra 2021) a ani v čase podania dovolania (02. decembra 2021) nebola dovolacím súdom vyriešená. avšak v čase rozhodovania dovolacieho súdu už vyriešená bola.

32. Vec prejednávajúci senát 7C danú problematiku riešil v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/268/2020 zo dňa 29. novembra 2022 - rozhodnutie publikované pod R 29/2023 v Zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu a stanovisk súdov Slovenskej republiky č. 3/2023.

33. V uznesení sp. zn. 7Cdo/268/2020 najvyšší súd ako súd dovolací uviedol:

„Premľacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premľacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná (spotrebiteľskou) úverovou zmluvou, v ktorej si banka s dlžníkmi dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkom splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia

veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

Výška aj doba jednotlivých splátok bola v úverovej zmluve vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premĺčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premĺčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premĺčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplatneniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premĺčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premĺčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premĺčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premĺčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premĺčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premĺčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky, a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení

dĺžníka.

Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dĺžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú so skorších splátok.

Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť späť od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9. Dovolateľka preto žiada vylúčiť aplikáciu druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka, keďže pohľadávka, ktorú v konaní uplatňuje, vznikla zo spotrebiteľského zmluvného vzťahu.

V súvislosti s postavením sa k uvedenej požiadavke žalobkyne a tým zároveň i k samotnej dovolacej otázke (bod 8.), je nevyhnutné dôsledne zvážiť žiadanú redukciu aplikovateľnosti § 103 veta druhá, t. j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblasti spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takýto postup musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to naruša princíp právnej istoty.

Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétne vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z § 103 a § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logický je i ten argument dovolateľky, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvýhodňuje práve dĺžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dĺžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľia. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 16., z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nielen dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dĺžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže

veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie - bod 16). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premŕčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premŕčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk, vzťahujúcich sa na danú vec, predostiera, že „Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premŕčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 (všeobecne) začne premŕčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).“

34. Rovnaký právny záver vyplýva aj z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/224/2021, 4Cdo/132/2021, 9Cdo/368/2021, 1Cdo/53/2021, 2Cdo/298/2021, 4Cdo/250/2021, 9Cdo/98/2022. Súdna prax sa už ustálila na závere, že podľa § 103 OZ plyní pri strate výhody splátok premŕčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 OZ (všeobecne) začne premŕčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 - dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 OZ).

35. Najvyšší súd, rozhodujúc v obdobnej veci, teda už vyriešil dovolaťom nadnesenú právnu otázku tak, že pri predčasnom zosplatení peňažného dlhu voči spotrebiteľovi podľa § 565 Občianskeho zákonníka začína premŕčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa; 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky.

36. Ak teda v danom prípade odvolací súd považoval za správny právny názor súdu prvej inštancie, že v spotrebiteľských vzťahoch premŕčacia doba celého zosplateného dlhu plyní od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie, teda premŕčacia doba podľa § 103 Občianskeho zákonníka pri zosplatení úveru plyní už od omeškania prvej splátky, tento jeho názor je vzhľadom na vyššie uvedené nesprávny.

37. Vzhľadom na skutočnosť, že právna otázka nastolená žalobkyňou v dovolaní bola v období od podania dovolania do rozhodovania dovolacieho súdu v tejto veci yriešená, dovolací súd dovolanie žalobkyne (podané podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP) posudzoval ako dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a považoval ho za dôvodné. Rozsudok odvolacieho súdu preto zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP). Výsloveným právnym názorom uvedeným v tomto

rozhodnutí je odvolací soud viazaný (§ 455 CSP).

38. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

39. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.